

Asia Valokuvan käyttäminen

Hakija A

Annettu 10.12.1986

Tiivistelmä *Aikakauslehdessä julkaistujen valokuvien käyttäminen toisessa julkaisussa valokuvain 7 §:n mukaisesti arvostelutarkoituksessa ei edellyttänyt valokuvaajan suostumusta.*

SELOSTUS ASIASTA

A on 7.5.1986 päivätyllä kirjeellään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, onko lehdellä oikeus käyttää hänen ottamiaan, toisessa lehdessä alunperin julkaistuja valokuvia lupaa kysymättä, korvausta maksamatta ja valokuvaajan nimeä ilmoittamatta.

Tekijänoikeusneuvostolle toimitetuista asiakirjoista käy ilmi, että 13.7.1984 oli aikakauslehti X:n numerossa ilmestynyt artikkeli "Mieli sairaalassa". Artikkelin kuvituksena oli 15 A:n ottamaa valokuvaa. Valokuvat oli otettu eräissä mielisairalassa. A oli saanut sairaalan johdolta erityisluvan kuvareportaasin tekemiseen.

Z-lehden numerossa oli toisen toimittajan laatima artikkeli "Yksi kuva valehtelee enemmän kuin tuhat sanaa". Artikkelissa oli käytetty kuvituksena viittä X-lehdessä julkaistua A:n ottamaa valokuvaa. Valokuvien käyttämisen yhteydessä ei mainittu valokuvaajan nimeä eikä hänen suostumustaan pyydetty. Kuvien käyttämisestä ei myöskään suoritettu korvausta.

Z-lehden päätoimittajan mukaan A:n ottamat valokuvat olivat olleet X-lehden artikkelin kanssa kriittisesti tarkasteltavina. Kuvat olivat siis olleet käsittelyn kohteena eivätkä jutun kuvituksena. Päätoimittajan mukaan tekijänoikeuksia ei ollut rikottu.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntoaan seuraavan.

Oikeudesta valokuvaan annetun lain (jäljempänä ValokL) 1 § 1 momentin mukaan on sillä, joka on valmistanut valokuvan, yksinomainen oikeus valokuvaamalla, painamalla, piirtämällä tai muuta tekotapaa käyttäen valmistaa kappaleita valokuvasta sekä näyttää sitä julkisesti. Valmistajaa kutsutaan 1 §:n 3 momentin mukaan valokuvaajaksi. Edellä mainittuun pääsääntöön on säädetty poikkeus ValokL 7 §:ssä. Arvostelevaan tai tieteelliseen esitykseen saa ottaa esitykseen liittyviä julkistettuja valokuvia. Korvausta valokuvien käyttämisestä ei tarvitse tällöin suorittaa.

ValokL 7 §:n mukainen oikeus on poikkeus valokuvaajan yleisestä oikeudesta. Poikkeusta on lähtökohtaisesti tulkittava ahtaasti. Mainittu säännös mahdollistaa valokuvien käytön hyvän tavan mukaisesti ainoastaan tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa.

Z-lehdessä julkaistu artikkeli on arvostelu sekä X-lehdessä olleesta artikkelista että samassa yhteydessä julkaistuihin valokuvista. Z-lehden artikkelissa on käsitelty kaikkia sen yhteydessä julkaistuja valokuvia. Artikkelin luottavuus on edellyttänyt kuvien julkaisemista.

ValokL 2 §:n 1 momentin mukaan on valokuvaaja ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii aina kun valokuvasta valmistetaan kappale tai sitä näytetään julkisesti. ValokL 7 §:n mukainen oikeus valokuvan käyttämiseen ei siis poista velvollisuutta mainita valokuvaaja.

Edellä mainituilla perusteilla tekijänoikeusneuvosto katsoo, että A:n ottamien ja aikaisemmin X-lehdessä julkaistujen valokuvien käyttäminen Z-lehdessä edellä kerrotulla tavalla, ei ole ValokL 7 §:n nojalla edellyttänyt A:n suostumusta eikä hänellä myöskään ole oikeutta saada korvausta valokuvien käyttämisestä. Sen sijaan tekijänoikeusneuvosto katsoo, että Z-lehdessä olisi tullut valokuvien käyttämisen yhteydessä mainita valokuvaajan nimi.